

Motion till riksdagen
2008/09:So579

av **Lennart Sacrédeus (kd)**

Familjens och skolans betydelse för ungdomars alkoholvanor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om familjens betydelse för att skydda barn från alkohol.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en lugn skolmiljös roll i det alkoholförebyggande arbetet.¹

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkande 2 hänvisat till UbU.

Familjens betydelse för att skydda barn från alkohol

Alla länder, alltså därmed även Sverige, ska reducera riskerna för alkoholrelaterade skador på och inom familjen för att skapa en säker miljö för barn, detta enligt en rekommendation som framgår av WHO:s Europaregions *Framework for alcohol policy*. Detta innebär tveklöst en markering av den oro som finns i många länder för att barn tar skada av att leva i miljöer där alkoholen spelar en destruktiv och våldsamt roll.

Alkoholens betydelse som hinder för barns utveckling kan relateras till FN:s barnkonvention, där barnens rätt till en trygg och säker miljö framhålls. ”Alla barn har rätt att få sina behov tillgodosedda” är en viktig sentens i barnkonventionen. Detta hindras ofta av vuxnas alkoholkonsumtion.

I Europeiska kommissionens rapport *Alcohol in Europe – A public health perspective* (2006) beräknas 9 miljoner barn under 15 år växa upp och leva i en missbrukarmiljö. Det innebär att stolta deklarerationer om barns rätt till en trygg uppväxt fått stå tillbaka för alkoholpolitiska beslut.

I Sverige visar färiska siffror från Folkhälsoinstitutet att minst 400 000 barn lever i familjer där minst en vuxen har alkoholproblem. Detta antal kan naturligtvis inte accepteras. De insatser som görs kommer dessutom ofta för sent.

I möten med förskolepersonal, lärare och fältarbetare framhålls ofta att man redan i förskoleåldern kan se vilka barn som kommer att hamna snett senare i livet. Alkoholen i hemmet är där en tung orsaksfaktor.

Enligt Brottsförebyggande rådet, BRÅ, ökar också barnmisshandeln i Sverige. BRÅ drar inte den omedelbara slutsatsen att detta kan hänga samman med den ökande alkoholkonsumtionen, medan man är tydlig när det gäller vissa andra typer av våldsbrott.

Det vore däremot märkligt om just barnmisshandeln skulle undgå att öka i ett samhälle där alkoholkonsumtionen tilltar. Stor uppmärksamhet på förhållandet att stora grupper barn far illa som en följd av samhällets alkoholpolitik, måste iaktas i alla de myndigheter, organisationer och institutioner som i sina uppdrag står i barnens tjänst.

Vidare finns starka skäl att aktualisera dessa problem på lämpligt sätt inom EU och andra internationella organ.

Lugn skolmiljö som alkoholförebyggare

Lugn och ro ger inte bara trygghet i skolan och klassrummet utan förebygger även skolmisslyckanden, missbruk och annan riskutveckling.

Att ge alla barn möjlighet att gå i en trygg och lugn skola är därför en av de absolut viktigaste preventiva insatserna för att förebygga missbruk och andra problem hos eleverna.

I och med att näst intill alla svenska barn och ungdomar går i grundskolan och fortsätter till gymnasiet, är det av central betydelse vad vårt utbildnings-

Fel! Okänt namn på

väsande gör för att främja barns och tonåringars utveckling samt fysiska, sociala och själsliga hälsa.

Hit hör preventiva insatser mot riskbeteenden av olika slag – som tidig alkoholdebut, berusningsdrickande, experimenterande med narkotika samt kriminalitet – dock handlar det inte bara, eller ens i första hand, om undervisning kring till exempel alkohol och narkotika. Det har nämligen inte gått att vetenskapligt dokumentera att enbart undervisning kan ge långsiktiga positiva effekter på elevernas alkohol- och narkotikabruk. Studier visar däremot att en skola som fungerar väl i sitt grunduppdrag även förebygger alkoholmissbruk.

I internationell preventivforskning finns även ett växande stöd för att ett brett upplagt förebyggande arbete i skolorna, i nära samarbete med föräldrarna, kan stärka barns och ungas anknytning till skolan och minska riskerna för bland annat missbruk. I den enskilda skolan måste detta arbete knytas an till och ses som en del av strävan att vidmakthålla eller förbättra skolan som arbets- och utbildningsmiljö för såväl elever som lärare och annan personal.

Statens folkhälsoinstitut tillsammans med andra berörda myndigheter och organisationer har i regeringsuppdraget *Skolan förebygger* arbetat med spridning av kunskap och metoder som stärker det alkohol- och drogförebyggande arbete i skolan.

Uppdraget har nu slutredovisats och ger ett antal förslag till fortsatta insatser. Det bör understrykas att ett förändringsarbete av detta slag tar sin tid och att det, för att ha någon chans till framgång, måste få verka under flera år. Det bör skapas förutsättningar för att så blir fallet.

Stockholm den 7 oktober 2008

Lennart Sacrédeus (kd)